

ALUMINIUM ALS VERBINDEND ELEMENT

WILLEMSKWARTIER, TILBURG

WALTER VAN DER HAMSVoord

DAT ARCHITECTEN, TILBURG

Willemsskwartier in Tilburg is een wijk met een verhaal. Gebouwd op het terrein van de voormalige Willem II-kazerne combineert het plan, historie met hedendaagse architectuur en verscheidenheid met een gevoel van eenheid. “We hebben gestreefd naar een architectonische eenvoud die tijdloos aanvoelt. Dit moet een wijk zijn waar je niet alleen nu prettig woont, maar die ook over vijftig jaar nog relevant is.” Architect Walter van der Hamsvoord (DAT, Tilburg) over de architectonische invulling van een wijk met een uitgesproken 21e-eeuws karakter én over de aluminium detaillering.

Stedenbouw en architectuur

Het project kwam bij DAT binnen via een architectenselectie. De stedenbouwkundige basis was gelegd door Karres en Brands Landschapsarchitecten, samen met de gemeente. “Er lag een stevige stedenbouwkundige onderlegger met een beeldkwaliteitsplan waarop we

goed konden voortbouwen”, zegt Van der Hamsvoord. “Onze visie ging over het verder invullen van dat plan met een herkenbare, samenhangende architectuur. We hebben vooral ingezet op eenheid in verscheidenheid.” Die term komt vaker terug in zijn verhaal. De oude kazernegebouwen, met hun rode bakstenen, zadeldaken

met blauwe pannen, vormen een inspiratie van het plan. Zonder daarin overigens door te slaan. 21^e-eeuwse architectuur is leidend. Van der Hamsvoord: “De nieuwe woongebouwen sluiten hier op aan, maar zonder te imiteren. We wilden geen historiserende kopie maken, maar een hedendaagse woonwijk met respect voor de context en met de focus op eenheid en variatie tegelijkertijd.”

Een rustige wijk met veel functies

De wijk kent een opvallend gemengd programma: grondgebonden koopwoningen, appartementen, sociale huurwoningen, een basisschool, een kinderdagverblijf en zorgwoningen. “Die functiemenging was vanaf het begin een belangrijk uitgangspunt. Dat zie je ook terug in de plattegronden, de ligging van de gebouwen en de routing”, legt Van der Hamsvoord uit. Ondanks die functionele diversiteit oogt het gebied bijzonder rustig. Dat komt door het slimme ontwerp van de openbare ruimte. “Het middenterrein is volledig autovrij. Parkeren gebeurt aan de randen van het gebied, of half verdiept onder enkele appartementengebouwen. Daardoor is er veel speelruimte en ruimte voor recreatie.”

Gelaagdheid en natuurinclusiviteit

Om de gewenste eenheid in het gevelbeeld te bereiken, werkte DAT met verschillende lagen in het ontwerp: typologie, kleur van het metselwerk én metselwerkverbanden. Daarbij werkte

het Tilburgse bureau samen met Architectuur MAKEN uit Rotterdam, die ook enkele woningtypes ontwierp. De metselwerkverbanden zijn niet alleen esthetisch bedoeld; ze hebben een ecologische functie. Walter van der Hamsvoord: “We hebben nestgelegenheden geïntegreerd voor onder meer gierzwaluwen en vleermuizen. Elk metselwerkverband kreeg de naam van een diersoort en is afgestemd op de maat en positie van het bijbehorende nestkastje.” Hierdoor ontstaat een gevarieerd straatbeeld dat samen met de beplanting in het openbaar gebied werkt als biotoop. Karres en Brands Landschapsarchitecten zorgde ervoor dat bestaande bomen zo veel mogelijk behouden bleven, vooral in de centrale zone. “Dat draagt enorm bij aan de sfeer. Dit is geen kale nieuwbouwwijk, maar een plek waar het al leeft vanaf dag één”, vult Van der Hamsvoord aan.

Materialisatie en aluminium detaillering

De woningen in het Willemsskwartier kenmerken zich door een ingetogen architectuur. Metselwerk is het dominante materiaal, waar houten kozijnen in een warme, rustige kleur in zijn opgenomen. “Die kozijnkleur – kwartsgrijs – zie je terug in de aluminium waterslagen, dakranden, muurafdekkappen en hemelwaterafvoerbekledingen. Zo ontstaat rust en ritme. Ondanks afwisseling in gevelkleur, is de kleur kwartsgrijs overal in doorgetrokken. Daarbij speelt aluminium een belangrijke rol. We

wilden slanke, abstracte detaillering die past bij de ingetogen uitstraling. Aluminium is dan een logische keuze. Het is duurzaam, onderhoudsarm en het laat zich strak verwerken. We hebben onder andere gekozen voor aluminium detaillering die subtiel in het gevelvlak is opgenomen.” Opvallend detail: bij de schuine daken is in voorkomende gevallen gekozen voor aluminium dakranden met een ronde kraal. “Zo vloeien de daklijnen van schuine en platte daken mooi in elkaar over. Het geeft het geheel een zekere organische structuur en herkenbaarheid, zonder schreeuwerig te zijn.”

Verbinding

Volgens Van der Hamsvoord is het project geslaagd als het mensen verbindt – ruimtelijk én emotioneel. “De oude kazerne is geen belemmering geweest, maar een kans. We hebben iets toegevoegd aan de stad, zonder het bestaande uit te wissen. De wijk voelt inmiddels volwassen aan. Er wonen gezinnen, ouderen, kinderen spelen op het autovrije plein en zelfs een van de projectarchitecten heeft er zijn thuis gevonden. Dat zegt misschien wel het meest.”

Wat Van der Hamsvoord betreft is Willemsskwartier een eigentijdse wijk, geworteld in de geschiedenis, maar gebouwd voor de toekomst. Met een architectuur die niet snel zal verouderen.

